

Hoitotieteen yhteiskunnallinen vaikuttaminen – tieteentekijöiden tehtävä

Hoitotieteen yhteiskunnallinen vaikuttaminen toteutuu monin eri tavoin, erityisesti jakamalla tieteellistä tietoa, tiedon popularisoinnilla eli yleistajuistamisella ja tieteentekijöiden toimessa erilaisissa asiantuntijaroleissa. Tutkimusten tuloksia tulee jakaa useille tahoille kuten toisille tutkijoille oman ja muiden tieteenalojen käyttöön, terveydenhuollon käytäntöön, väestölle ja poliittisille päättäjille. Tietoa tulee tulkita, tulosten merkitystä tulee kuvata tiettyssä kontekstissa ja myös ristiriitaisista tuloksista tulee kertoa. On tärkeää tiedostaa, että tutkimus on prosessi, ei lopullista totuutta tuottava valmis tietovaranto, sillä tieto on alati muuttuvaa. Tieteentekijöiden tulee varmistua siitä, että hoitotieteellinen tieto sekä tavoittaa että löytää sen tarvitsijan.

Tieteellisen tiedon jakaminen yhtenä hoitotieteen yhteiskunnallisena vaikuttamisena on tärkeää ennen kaikkea terveydenhuollon ammattilaisille. Hoitotieteentekijöillä on yhteiskunnallinen rooli käytäntöjen kehittäjänä. Se tarkoittaa sitä, että tutkimustieto tuottaa, ylläpitää ja kehittää ammatillista pätevyyttä erikoisosaamista vaativissa tehtävissä. On tärkeää pohtia, miten hoitotieteentekijät siirtävät tietoa käytäntöön ja koulutukseen, ja siten edistävät näyttöön perustuvan toiminnan vahvistumista. Tiedon siirtäminen käytäntöön ja koulutukseen on tärkeää ottaa huomioon jo tutkimussuunnitelmassa sisältäen loppukäyttäjät ja implementoinnin arvioinnin. Hoitotieteellisten artikkeleiden julkaiseminen ja tiedon siirtäminen käytäntöön vaikuttavat myös tieteen kehittämiseen.

Terveydenhuollon ammattilaisten ja kouluttajien lisäksi poliittiset päättäjät ovat tärkeitä tieteellisen tiedon käyttäjiä. Parhaimmillaan päätöksentekijät lukevat tutkimuksia ja tutkimus saa inspiraatiota päätöksentekijöistä. Hoitotieteellisen tutkimustiedon välittäminen poliittisille päätök-

sentekijöille tulisi olla sellaista, että se on helposti saavutettavissa, luettavissa ja ymmärrettävissä sekä käytäntöön sovellettavissa. Kokonaiskuuvan saaminen tutkimustuloksista ei saisi olla suuren työn takana estämässä tai hidastamassa tiedon käyttöä. Poliittisten päättäjien tieteellisen tiedon hyödyntäminen ei ole useinkaan näkyvää, ellei kyseessä ole globaali haaste kuten koronan aiheuttama pandemia. Tuolloin oli havaittavissa, että päätösten argumentointi tutkimustiedolla näyttäytyi ajoittain hyvinkin haasteelliselta

Acatiimi – lehdessä (2/2021) vuoden professori 2021 LT Juhani Knuuti kuvasi eri tieteenalojen sijoittumista Suomessa eri aikoina liittyen julkaisuihin ja viittauksiin. Knuuti totesi kirjoituksessaan, että suomalainen tutkimus ajanjaksolla 1996–2019 on artikkelikohtaisilla viittauksilla arvioiden aivan huippua monilla tieteenaloilla vertailussa Ruotsin, Sveitsin ja Tanskan kanssa. Yksi parhaiten pärjävistä oli hoitotiede, mikä on merkittävä saavutus, vaikka vertailussa onkin vain muutama maa. Hoitotieteessä julkaistujen artikkeleiden määrä on nousut muutamassa vuosikymmenessä valtavasti ja korkeatasoisissa lehdissä artikkeleiden julkaisuprosentti on vain noin 20 sinne tarjotuista. Kaikkiaan Suomi on eri tieteenalojen artikkeleiden määrässä 27. tuotteliasin maa ja artikkeleihin viittauksissa yhdeksänneksi paras maa.

Toisena hoitotieteen yhteiskunnallista vaikuttamista tapahtuu tietoa popularisoidulla, joka jää usein tieteellisiä julkaisuja vähäisemmäksi, vaikka se on myös oleellista. Hoitotieteellistä tietoa tulee jakaa väestölle kielellä, jota voidaan ymmärtää ja soveltaa omassa elämässä. Tutkimustieto ja -osaaminen eivät luo pohjaa ainoastaan yhteiskunnalliselle päätöksenteolle, vaan antavat välineitä ja tarjoavat lähtökohdan

myös yksilöiden omiin valintoihin ja ongelmien ratkaisuihin muun muassa terveyden edistämässä, sairauksien ehkäisyssä ja itsehoidossa. Hoitotieteentekijät kirjoittavat kuitenkin melko vähän väestölle kohdistuvia kirjoituksia kuten popularisoituja asiantuntija-artikkeleita tai kannanottoja ja mielipidekirjoituksia eri lehtiin. Heillä on kuitenkin oman tutkimusalueensa asiantuntijoina paljon uusinta ja käytäntöön sovellettavaa tietoa sekä näkemyksiä koskien ajankohtaisia yhteiskunnallisia kysymyksiä kuten iäkkäiden hoito, eettiset kysymykset hoitotyössä, hoitohenkilökunnan osaaminen, näyttöön perustuva toiminta sekä hoitotyön johtaminen ja koulutus.

Emme tiedä, kuinka paljon hoitotieteen tieteellisiä julkaisuja ja yleistajuisia kirjoituksia luetaan tai kuinka paljon niitä käytetään terveydenhuollossa, väestön keskuudessa tai poliittisessa päätöksenteossa. Meidän tulee kuitenkin saada ihmiset kiinnostumaan oman tieteenme tuotoksista, jos haluamme ihmisten lukevan ja käyttävän niitä. Tulevaisuudessa meidän tulee panostaa paljon aikaisempaa enemmän monipuoliseen hoitotieteellisen tiedon jakamiseen, saavutettavuuteen ja käyttöönottoon. Yhteistyö tutkijoiden, hoitotyön johtajien ja kouluttajien sekä käytännössä toimivien hoitajien, mutta myös poliittisten päätöksentekijöiden ja väestön kesken on oleellista.

Kolmas hoitotieteentekijöiden yhteiskunnallisen vaikuttamisen muoto on toiminta erilaisissa asiantuntijaroolissa kansallisella tasolla kuten Suomen Akatemiassa, eri ministeriöissä, eduskunnassa, kolmannen sektorin toiminnassa sekä erilaisissa yhdistyksissä, valtuuskunnissa ja toimikunnissa. Hoitotieteentekijöiden tulisi aktiivisesti vaikuttaa erilaisissa verkostoissa, osallistua oman asiantuntijuutensa puitteissa yhteiskunnalliseen keskusteluun, pitää asiantuntijaluento-

ja antaa erilaisia lausuntoja sekä päästä jäseneksi keskeisiin työryhmiin, joissa tehdään terveys- ja koulutuspoliittisesti tärkeitä päätöksiä vaikuttaen yhteiskunnan hyvinvointiin.

Hoitotieteentekijöiden on tärkeää olla sellaisia yhteiskunnallisia vaikuttajia, jotka tunnetaan ja joita arvostetaan. Parhaimmillaan vaikuttamisella on kirjallinen suunnitelma, ja sitä toteutetaan systemaattisesti. Velvoite yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen on myös Yliopistolaisissa (2009/558), jossa todetaan, että "Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta". Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on kuitenkin kaikkien hoitotieteentekijöiden tehtävä.

Syksyn kauniissa väriloistossa Tammerkosken rannalla

Elina Haavisto	Sunna Rannikko
Päätoimittaja	Toimitussihteeri